

Poznań, 12.10.2019 r.

Prof. UPP dr hab. inż. Witold Grzywiński
Katedra Użytkowania Lasu
Wydział Leśny
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

OCENA

całokształtu dorobku naukowego, ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięcia naukowego, dra inż. Dariusza ZASTOCKIEGO w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie *nauk leśnych*, specjalności *leśnictwo*

1. Formalna podstawa opracowania opinii

Podstawą wykonania recenzji jest pismo Dziekana Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie WL.511.5.2019 z dnia 10 września 2019 r. informujące, że decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów nr BCK-III-L-9428/2019 z dnia 2.09.2019 r. zostałem powołany na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dra inż. Dariusza Zastockiego.

Niniejsza recenzja została przygotowana w oparciu o komplet dokumentów w formie papierowej i elektronicznej (1 płyta CD), obejmujących:

1. Wniosek dra inż. Dariusza Zastockiego do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 17 kwietnia 2019 roku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk leśnych, w dyscyplinie leśnictwo.
2. Poświadczoną kopię dyplomu doktora nauk leśnych.
3. Autoreferat zawierający opis dorobku i osiągnięć naukowych w językach polskim i angielskim.
4. Wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informację o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej oraz popularyzacji nauki.
5. Publikację „Wieloaspektowa ocena funkcjonowania sektora usług leśnych w Polsce”, stanowiącą osiągnięcie naukowe.
6. Kwestionariusz osobowy wnioskodawcy.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Przedłożonym do oceny osiągnięciem naukowym dra inż. Dariusza Zastockiego jest monografia pt. „Wieloaspektowa ocena funkcjonowania sektora usług leśnych w Polsce”

wydana przez Wydawnictwo SGGW. Opracowanie liczy 244 strony, zawiera 109 rycin i 10 tabel. Składa się z 7 rozdziałów: Wstęp (2%), Przegląd literatury (18%), Cel i zakres badań (1%), Metodyka pracy (2%), Wyniki badań i ich analiza (62%), Dyskusja i podsumowanie (4%), Wnioski (1%), Literatura (4%) oraz streszczenia w językach polskim i angielskim (2%). Struktura pracy jest typowa dla tego typu opracowań naukowych, a proporcje poszczególnych części pracy właściwe, umożliwiające przejrzyste przeprowadzenie wywołu naukowego. Spis cytowanych prac liczy 188 pozycji, z czego 22% stanowią publikacje obcojęzyczne. Niski udział cytowanych prac obcojęzycznych jest zrozumiały w kontekście analizowanej problematyki.

Tematem monografii jest analiza funkcjonowania prywatnego sektora usług leśnych w Polsce w latach 2006-2012. Na początku lat 90. ubiegłego wieku wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej spowodowało gruntowną restrukturyzację administracji lasów państwowych i wyodrębnienie się prywatnego sektora usług leśnych. Działania prywatyzacyjne prowadzone były na szeroką skalę i dotyczyły w dużej mierze pracowników do tego nieprzygotowanych, czego konsekwencje obserwowaliśmy przez wiele lat. Pomimo znacznego zainteresowania badaczy problemem prywatyzacji w leśnictwie, kompleksowe opracowania dotyczące funkcjonowania sektora prywatnego w skali całego kraju należą do rzadkości. Z tym większym zainteresowaniem należy powitać monografię dra Zastockiego, wypełniającą lukę poznawczą, tym bardziej że dotyczy ona przede wszystkim aspektu finansowego działania tego sektora.

Autor postawił sobie za cel analizę funkcjonowania prywatnego sektora usług leśnych świadczącego usługi na rzecz Lasów Państwowych w latach 2006-2012. Jednocześnie podjął próbę określenia występowania barier ograniczających rozwój prywatnych firm leśnych oraz wskazanie kierunków wspierania rozwoju prywatnej przedsiębiorczości w leśnictwie. Zakres pracy obejmuje wybrane, a zarazem w pełni sprawdzalne zakresy działań Lasów Państwowych z podziałem na działalność podstawową, działalność uboczną oraz działalność dodatkową. Wykonane szczegółowe analizy dotyczą poniesionych kosztów związanych z wykonanymi pracami przez zakłady usług leśnych zleczanych przez nadleśnictwa.

Analiza elementów wykonania usług leśnych przez podmioty prywatne została zrealizowana całościowo we wszystkich działach gospodarki leśnej, ze szczególnym uwzględnieniem użytkowania lasu w długim horyzoncie czasowym. Cele szczegółowe w głównej mierze dotyczyły analiz związanych z przygotowaniem zakładów usług leśnych do wykonania określonych zadań z uwzględnieniem kierunków ich rozwoju w obecnej sytuacji i założeniach gospodarki leśnej oraz wybranych elementów analizy ekonomicznej.

Przeprowadzono wieloczynnikową analizę prac realizowanych przez zakłady usług leśnych z podziałem na występujące działy w leśnictwie, tj. na pozyskanie drewna, hodowlę lasu, ochronę lasu, ochronę przyrody, szkółkarstwo, nasiennictwo oraz prace wykonane na zlecenie budżetu państwa. Zostały także przedstawione zagadnienia związane z funkcjonowaniem od 2004 roku ustawy Prawo zamówień publicznych (pzp) w Lasach Państwowych.

Wyniki przeprowadzonych analiz wykazały, że wprowadzone zmiany w sektorze usług leśnych w Polsce spowodowały jego stały rozwój, w wyniku którego na rynku pozostają firmy coraz lepiej przygotowane do funkcjonowania w gospodarce wolnorynkowej. Firmy leśne wprowadzają nowoczesne, proekologiczne technologie, gwarantujące wysoki profesjonalizm wykonywanych prac.

Do najważniejszych osiągnięć Habilitanta zawartych w monografii, stanowiących istotny wkład w rozwój nauki, należy zaliczyć:

1. Wykazanie, że w wyniku wprowadzenia przez Lasy Państwowe systemu pakietów usług ustalanych przez nadleśnictwa i zamieszczanych w SIWZ (Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówień) wymagań odnośnie konieczności zatrudniania określonej liczby robotników stałych przez firmy leśne przystępujące do przetargów zmienia się struktura firm. Zmniejsza się liczba firm, które zatrudniają do 9 pracowników poprzez łączenie się ich w małe przedsiębiorstwa, zatrudniające na umowę o pracę od 10 do 49 osób.
2. Wykazanie, że wprowadzanie nowoczesnych technologii, które jednocześnie są proekologiczne i przyjazne dla środowiska leśnego, wymagających specjalistycznego sprzętu obsługiwanego przez wykwalifikowany personel zapewnia wysoki profesjonalizm poziomu wykonywanych prac. Prowadzi to również do specjalizowania się firm leśnych w określonym zakresie wykonywanych prac, co jest widoczne w pozyskaniu drewna, szkółkarstwie, nasiennictwie.
3. Wykazanie, że organizowane przez nadleśnictwa przetargi na wykonanie prac leśnych powinny uwzględniać oprócz ceny inne ważne elementy dotyczące wprowadzania specjalistycznego i proekologicznego sprzętu oraz nowych technologii do pozyskania i zrywki drewna, które będą miały w całej procedurze wyłaniania firmy odpowiednią wagę.

4. Wykazanie potrzeby opracowania i wprowadzenia przez administrację Lasów Państwowych jednolitych rozwiązań we wszystkich nadleśnictwach ze względu na często zmieniające się przepisy i zasady organizowania przetargów.

Podsumowanie oceny osiągnięcia naukowego

W mojej opinii osiągnięcie naukowe dra inż. Dariusza Zastockiego pt. „Wieloaspektowa ocena funkcjonowania sektora usług leśnych w Polsce” stanowi oryginalną pracę twórczą i wnosi nowe elementy wiedzy do nauk leśnych w zakresie funkcjonowania prywatnego sektora usług leśnych. Dowodzi również umiejętności analizy, a w dalszej kolejności syntezy ogromnej ilości danych, co wskazuje na dojrzałość naukową Habilitanta. Uzyskane wyniki obejmują okres wprowadzanych zmian w zarządzaniu i strukturze ekonomicznej Lasów Państwowych obejmując lata 2006-2012. Pomimo upływu czasu przyjęte przez PGL LP rozwiązania w niewielkim stopniu wpływają na zmiany kierunku i zakresu działań, co powoduje, że niniejsza praca zachowuje swoją aktualność, odnosząc się do wszystkich analizowanych w niej działań w gospodarce leśnej. Stanowi jednocześnie materiał wyjściowy do analizy ekonomicznej wprowadzania w Lasach Państwowych zarówno nowych rozwiązań natury organizacyjnej i technologicznej, jak i analizy konsekwencji wynikających z wprowadzenia tych zmian.

Uważam, że osiągnięcie naukowe dra inż. Dariusza Zastockiego pt. „Wieloaspektowa ocena funkcjonowania sektora usług leśnych w Polsce” stanowi istotne osiągnięcie naukowe z punktu widzenia rozwoju dyscypliny leśnictwo i spełnia wymagania stawiane rozprawom habilitacyjnym.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego Kandydata

Na dorobek naukowy Habilitanta, poza monografią stanowiącą osiągnięcie naukowe, składa się 37 artykułów naukowych oraz monografii i rozdziałów w monografiach (36 po uzyskaniu stopnia doktora). Jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora Habilitant opublikował samodzielnie artykuł w Sylwanie. 11 artykułów zostało opublikowanych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JRC): Sylwan, Scientific Research and Essays, Sustainability. W przypadku jednej pracy Habilitant jest jedynym autorem, w dalszych 7 jest pierwszym autorem. Wkład dra inż. Dariusza Zastockiego w powstanie prac współautorskich wynosił od 50 do 70%. Sumaryczny IF za te publikacje wynosi 6,441, liczba punktów zgodna z punktacją MNiSW za rok opublikowania – 180. Na pozostałe pozycje składają się artykuły w czasopismach z listy B, monografie wieloautorskie, rozdziały w

monografiach oraz prace w materiałach konferencyjnych znajdujących się w bazie JCR, w których w 3 przypadkach Habilitant jest jedynym autorem, a w dalszych 4 pierwszym autorem.

Znaczna część dorobku naukowego Habilitanta wpisuje się w jego główny kierunek badawczy reprezentowany w monografii, dotyczący funkcjonowanie sektora usług leśnych oraz jego współpracy z Lasami Państwowymi. Jednak jak pokazuje zestawienie aktywności naukowej prezentowane w Autoreferacie, zainteresowania Habilitanta są szerokie. Obejmują one również analizę wpływu prac gospodarczych, przede wszystkim pozyskiwania drewna, na szkody powstające w środowisku leśnym, optymalizację ekonomiczną i środowiskową różnych sposobów utylizacji pozostałości zrębowych, w tym wykorzystanie biomasy leśnej do celów energetycznych. W ramach projektów krajowego i międzynarodowego zajmował się analizą zachodzących zmian w strukturze jakościowej surowca drzewnego, jak również wpływem łańcucha dostaw drewna na zrównoważony rozwój leśnictwa. W swych działaniach badawczych Habilitant podejmował również tematykę użytkowania leśnych surowców nieдрzewnych oraz wymagań potencjalnych odbiorców, certyfikacji gospodarki leśnej czy wpływu poziomu utechnicznienia pozyskiwania drewna na wiele aspektów funkcjonowania firm leśnych. Za działalność naukową dr inż. Dariusz Zastocki został nagrodzony nagrodą zespołową II stopnia przyznaną przez Rektora SGGW w 2007 roku.

Habilitant brał czynny udział w konferencjach międzynarodowych (5) i krajowych (11). Był również członkiem komitetu organizacyjnego jednej konferencji międzynarodowej. Dr inż. Dariusz Zastocki brał udział jako wykonawca w międzynarodowych projektach badawczych w ramach 5. (*Ergowood – Ergoefficient mechanised logging operations*) i 6. Programu Ramowego UE (*Tools for Sustainability Impact Assessment of the Forestry – Wood Chain*). Poza tym uczestniczył w 4 akcjach COST, w tym w jednym – *Economic integration of consumers' demand and rural forestry production* jako główny wykonawca. Realizował również 3 projekty badawcze finansowane przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych.

Wyrazem rozpoznawalności w środowisku naukowym jest recenzowanie prac naukowych w uznanych czasopismach. Habilitant był trzykrotni recenzentem, w tym raz artykułu w *Scandinavian Journal of Forest Research*.

Syntetyczne wskaźniki bibliometryczne, będące liczbowym podsumowaniem aktywności naukowej Habilitanta przedstawiają się następująco:

- Sumaryczny IF zgodnie z rokiem opublikowania – 6,441
- Sumaryczna punktacja MNiSW zgodnie z rokiem opublikowania – 409
- Liczba cytowań według bazy Web of Science (stan na 19.03.2019) – 19

- Indeks Hirscha według bazy Web of Science (stan na 19.03.2019) – 3.

Pokazane powyżej wskaźniki charakteryzujące dorobek naukowy Habilitanta są wystarczającym podsumowaniem obecnego etapu jego kariery zawodowej. Świadczą o jego znacznym doświadczeniu naukowym i publikacyjnym. W mojej ocenie dorobek publikacyjny dra inż. Dariusza Zastockiego spełnia wymagania stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego.

4. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Dr inż. Dariusz Zastocki jest doświadczonym dydaktykiem. Prowadzi zajęcia na studiach I i II° z przedmiotów: Pozyskiwanie drewna, Organizacja użytkowania zasobów leśnych, Transport leśny, Nauka o surowcu drzewnym oraz zajęcia specjalizacyjne ze studentami studiów dziennych i zaocznych Wydziału Leśnego SGGW oraz Międzywydziałowego Studium Towaroznawstwa. Uczestniczył aktywnie w opracowywaniu programów dydaktycznych do tych przedmiotów. Od 2006 r. prowadzi zajęcia dydaktyczne w ramach przedmiotu „Biotechniczne oraz logistyczne uwarunkowania użytkowania lasu” na studiach podyplomowych „Zrównoważone użytkowanie obszarów leśnych w rozwoju regionalnym” na Wydziale Leśnym SGGW w Warszawie. Habilitant był promotorem 46 prac magisterskich i 36 prac inżynierskich.

Habilitant aktywnie współpracuje z jednostkami Lasów Państwowych. Brał udział we wdrażaniu w Polsce systemu certyfikacji PEFC, co skutkowało szeregiem szkoleń dla pracowników administracji Lasów Państwowych. W 2010 roku został powołany przez Urząd Dozoru Technicznego jako Przedstawiciel Komitetu Technicznego Nr 1 ds. Certyfikacji: Systemów Zarządzania Jakością, Systemów Zarządzania Środowiskowego, Systemów Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy, Systemów Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, Systemów Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności, Systemu Ekozarządzania i Audytu EMAS oraz gospodarki leśnej PEFC.

Dr inż. Dariusz Zastocki brał udział w licznych krótkoterminowych stażach i wyjazdach zagranicznych w ramach akcji COST oraz realizacji projektów unijnych, m.in. do: Szwecji, Austrii, Niemiec, Belgii, Portugalii, Włoch, Słowacji.

Dr inż. Dariusz Zastocki od początku swojej pracy na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie czynnie uczestniczy w pracach Wydziału i Uczelni, biorąc udział w organizacji wydarzeń związanych z ich funkcjonowaniem, promocją

Wydziału i Uczelni oraz kontaktami ze środowiskiem naukowym, gospodarczym i społecznym. W latach 2014-2016 był członkiem Rady Wydziału Leśnego, a w latach 2010-2018 sędzią w konkursie drwali organizowanym przez Studentów Wydziału Leśnego. Za działalność organizacyjną otrzymał w 2017 r. zespołową nagrodę III° Rektora SGGW w Warszawie.

Wniosek końcowy

Na podstawie analizy przedstawionego mi do oceny osiągnięcia naukowego, pozostałego dorobku naukowego oraz aktywności dydaktycznej i organizacyjnej dra inż. Dariusza Zastockiego stwierdzam, że spełniają one wymagania ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach o tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789) oraz rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r. (Dz. U. Nr 156, poz. 1165), w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego i stanowią **wystarczającą podstawę do nadania dr. inż. Dariuszowi Zastockiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk leśnych, w dyscyplinie leśnictwo.**

Dr hab. inż. Witold Grzywiński, Prof. UPP